

Indkomstudvikling og -fordeling i Danmark 1983-2007

Indledning

Dette notat beskriver indkomstudviklingen i Danmark i perioden fra 1983 frem til 2007, som aktuelt er det seneste år med detaljerede indkomstoplysninger.

Fra 2005 til 2006 og fra 2006 til 2007 er de disponible realindkomster for hele befolkningen i gennemsnit steget med henholdsvis 2,1 pct. og 4,0 pct., dvs. med ca. 3,1 pct. i årligt gennemsnit. Den gennemsnitlige vækstprocent i de senere år er dermed væsentlig højere end væksten de foregående 10 år fra 1994-2004, hvor de disponible realindkomster i gennemsnit voksede med 1,9 pct. om året.

Indkomstudviklingen fra 2005 til 2007, herunder særligt udviklingen i 2007, har i høj grad været trukket af bidrag fra stigende ejendomsvurderinger. Fra 2005 til 2007 udgør realindkomstfremgangen således gennemsnitligt 3,1 pct. årligt, mens realindkomstfremgangen begrænses til 1,6 pct. årligt, når der ses på udviklingen i arbejds- og overførselsindkomst efter skat (personlig indkomst efter skat). Til sammenligning udgjorde realvæksten i personlig indkomst efter skat gennemsnitligt 1,4 pct. årligt fra 1994 til 2004.

Alle grupper på og udenfor arbejdsmarkedet, fx lønmodtagere, pensionister og ledige, har i 2007 fået en stigning i de reale disponible indkomster – ligesom det var tilfældet i 2005 og 2006.

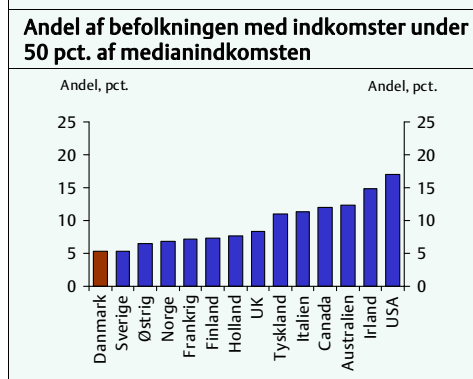
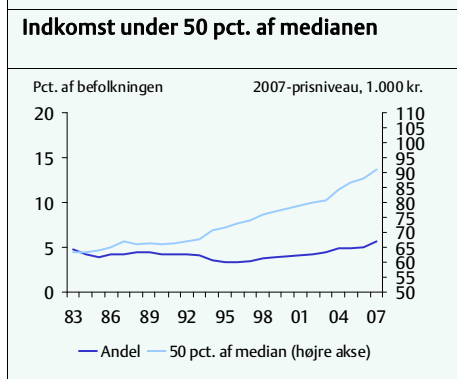
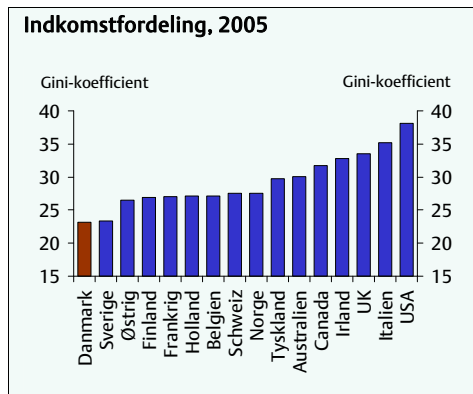
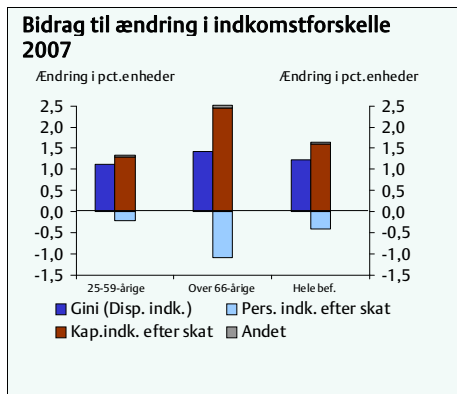
I 2007 har indkomstfremgangen været størst for den ældre del af befolkningen – herunder særligt for folkepensionister og efterlønsmodtagere. Disse grupper har således i gennemsnit haft en højere indkomstvækst i dette år end resten af befolkningen.

Ifølge den seneste, internationalt sammenlignelige undersøgelse fra OECD er Danmark det land, som har de laveste indkomstforskelle (målt ved Gini-koefficienten). Danmark er også det land i OECD, hvor den mindste andel af befolkningen er i den såkaldte lavindkomstgruppe - opgjort som personer med en disponibel indkomst under 50 pct. af medianindkomsten (dvs. indkomsten i midten af indkomstfordelingen). OECD-undersøgelsen er baseret på indkomster fra 2005.

Lavindkomstgruppen udgør i 2007 ca. 5,7 pct. af befolkningen – svarende til ca. 300.000 personer – og størrelsen af lavindkomstgruppen er dermed steget med omkring 35.000 personer (svarende til 0,7 pct. af befolkningen) fra 2006 til 2007. Det skal ses i lyset af, at medianindkomsten i faste priser steg med ca. 3,0 pct., blandt andet med baggrund i stigende ejendomsvurderinger. Uddannelsessøgende udgør knap 1/3 af lavindkomstgruppen og er således langt den største gruppe. Antallet af

personer med en indkomst, som ligger under lavindkomstgrænsen fra 2000 i reale termer, er faldet med ca. 16.000.

Mobiliteten ud af lavindkomstgruppen er relativ høj. Omkring halvdelen af dem, der er i gruppen i et år, er ude af gruppen året efter. De personer, der var i lavindkomstgruppen i 2006, havde således en gennemsnitlig indkomstfremgang på 50 procent i 2007, idet fx studerende fik arbejde, ledige fandt beskæftigelse osv.

Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprøver på 33,3 pct. af befolkningen (for 1993 3,3 pct.) samt *Growing Unequal? Income distribution and poverty in OECD countries*. <http://dx.doi.org/10.1787/420515624534> og <http://dx.doi.org/10.1787/422066332325>.

Den høje mobilitet ud af lavindkomstgruppen betyder, at væsentlig færre personer er i lavindkomstgruppen i flere år i træk. Således var der i 2007 ca. 80.000 personer, der havde været i lavindkomstgruppen i tre år i træk, svarende til ca. 1,6 pct. af befolkningen (der har opholdt sig i landet i hvert år perioden). Det er ca. 12.000 personer flere end i tre-årsperioden 2002-2004.

Det er i høj grad unge personer – midt i 20'erne – der er i lavindkomstgruppen i tre år i træk (herunder, men ikke udelukkende studerende). Desuden er der i tre-årsgruppen relativt mange selvstændige og personer, der er i familie med selvstændi-

ge. Antallet personer i tre-årsgruppen eksklusive uddannelsessøgende og selvstændige (eller er i familie med sådanne) er ca. 39.000.

I perioden 2003 til 2007 set under ét er indkomstforskellene i gennemsnit steget med godt 0,6 pct.enheder årligt (målt ved Gini-koefficienten). Det er lidt mere end den gennemsnitlige årlige stigning i indkomstforskellene i perioden 1995-2000. Fra 2000 til 2003 var indkomstforskellene omtrent uændrede.

Målt ved Gini-koefficienten er indkomstforskellene vokset med ca. 1,2 pct.enheder i 2007 og ca. 0,5 pct.enheder i 2006. Stigningen i indkomstforskellene i begge år skyldes udviklingen i kapitalindkomsterne, herunder især bidrag fra stigende boligpriser og til dels fra aktieindkomst, jf. nedenfor. Udviklingen i de personlige indkomster efter skat (dvs. udviklingen i befolkningens erhvervsindkomster og indkomstoverførsler og beskatningen heraf) har derimod isoleret set bidraget til at reducere indkomstforskellene både fra 2006 til 2007 og fra 2005 til 2006.

En del af den målte stigning i indkomstforskellene i 2007 kan mere retvisende henregnes til 2006. For boligejere indregnes således et bidrag til indkomsten - et såkaldt imputeret afkast af ejerbolig - som beregnes på baggrund af den offentlige ejendomsvurdering i året. Almindelige ejerboliger vurderes i ulige år og i lige år foretages blot en teknisk regulering. Ejendomsvurderingerne for 2006 er på grund af en meget lav teknisk regulering næsten uændrede i forhold til 2005 (selv om ejendomspriserne steg ret meget), hvilket betyder, at vurderingerne for 2007 reelt dækker over hele stigningen i ejendomspriserne fra 2005 til 2007. Det indebærer, at den målte indkomstudvikling i de to år 2006 og 2007 bør ses i sammenhæng. Faldet i ejendomspriserne ejendomspriser frem til andet kvartal 2009 vil føre til et fald i ejendomsvurderingerne som givetvis først registreres i 2009.

Forskellene i erhvervsindkomsterne (betegnelsen for lønindkomst og indkomst fra selvstændig virksomhed) for de 25-59-årige er vokset med omkring 2 pct.enheder fra 1983 og frem til midten af 1990'erne og har herefter ligget relativt stabilt frem til 2003. Siden da er forskellen faldet med knap 2 pct.enheder frem til 2007.

1. Udviklingen i de disponible realindkomster 1983-2007

De disponible realindkomster er set over perioden 1983-2005 vokset med 1,6 pct. om året i gennemsnit. I de seneste to år, hvor der foreligger detaljerede indkomstoplysninger, er indkomsterne imidlertid steget noget mere – med henholdsvis 2,1 pct. i 2006¹ og 4,0 pct. i 2007, jf. tabel 1.

¹ Der er blevet konstateret en fejl i det datagrundlag, der lå til grund for beregningerne i forrige analyse af Indkomstudviklingen og -fordelingen i Danmark (for perioden frem til 2006). Fejlen har indebåret en overvurdering af det imputerede afkast af ejerboliger (i 2006) i visse situationer. Samlet blev afkastet overvurderet med ca. 2 pct., svarende til at den gennemsnitlige (ækvivalerede) disponible indkomst blev overvurderet med ca. 0,4 pct. Fejlen har kun haft begrænset betydning for Gini-koefficienten og for størrelsen af lavindkomstgruppen.

Indkomstfremgangen i 2007 har været drevet af både en stigning i de personlige indkomster (før skat) og af en stigning i kapitalindkomsterne, herunder især en stigning af det imputerede afkast af ejerboliger, *jf. tabel 2*. Det skal som nævnt ses i lyset af at prisstigningerne på boliger, som var kraftig i 2006, først er slået igennem i boligvurderingerne i 2007, hvor huspriserne ellers var vigende.

Indkomstfremgangen i 2007 har været kraftigst for den ældre del af befolkningen og lavest for personer i alderen 25-34 år. For de over 60-årige var indkomstfremgangen på mellem ca. 5 og knap 6½ pct., mens den for de 30-34-årige var omkring 2 pct. Stigningen i det imputerede afkast af ejerboliger har været ledsaget af en kraftig stigning i (netto)renteudgifterne. Renteudgifterne er i nogen grad koncentreret i den yngre del af befolkningen. De øgede renteudgifter dæmper således indkomstfremgangen for denne del af befolkningen.

Tabel 1
Udviklingen i de disponible realindkomster, 1983-2007

	Gnst. disponibel indk. 2007	Antal i 2007	Årlig vækst i realindkomst				
			83-94	94-00	00-05	2006	2007
	1.000 kr.	1.000 pers.	----- pct. -----				
Børn under 18 år	183	1.186	1,2	2	2,2	2,2	3,6
18-24-årige	161	419	0,3	0,9	0,8	2,2	4,4
<i>Heraf:</i>							
- hjemmeboende	233	163	1,0	1,7	1,6	2,1	6,0
- udeboende	116	257	-0,5	0,1	0,0	2,0	2,3
25-29-årige	167	310	0,9	0,9	0,9	1,1	2,1
30-34-årige	186	360	1,0	1,9	1,9	1,1	2,0
35-39-årige	192	381	1,0	1,9	2,0	1,7	3,0
40-44-årige	204	424	1,0	1,6	1,9	2,0	3,9
45-49-årige	223	375	1,3	1,7	1,5	1,9	3,6
50-54-årige	245	358	1,5	2,5	1,8	1,8	3,6
55-59-årige	255	352	1,2	3,1	2,6	2,5	4,1
60-66-årige	233	485	1,0	2,8	3,2	3,2	5,9
67-74-årige	187	349	1,4	2,0	2,5	2,9	6,3
Over 74-årige	163	375	1,4	2,1	2,2	2,1	4,9
Hele befolkningen	198	5.374	1,1	2,0	2,1	2,1	4,0
25-59-årige	211	2.559	1,2	2,0	1,9	1,8	3,3
Over 66-årige	175	724	1,3	2,0	2,4	2,6	5,7

Anm.: Den disponible indkomst er opgjort på individ-niveau med udgangspunkt i familiens samlede disponible indkomst, *jf. bilag 1* om opgørelsesmetoder. Den skønnede realindkomstudvikling fremkommer ved at inflatere de årlige disponible indkomster med udviklingen i forbrugerprisindekset.

Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprøver på 33,3 pct. af befolkningen (for 1993 3,3 pct.).

Baggrunden for den særligt høje indkomstfremgang blandt de ældre er først og fremmest, at stigningen i kapitalindkomsterne har større betydning for de ældres indkomster, fordi kapitalindkomst udgør en væsentlig større andel af den samlede

indkomst for de over 66-årige end for de 25-59-årige², jf. tabel 2. Stigningen i kapitalindkomsten var samtidig relativt kraftigere for de over 66-årige. Det hænger især sammen med, at (netto)renteudgifterne fra 2006 til 2007 var uændrede for de over 66-årige, mens de steg med 2,3 pct. for de 25-59-årige. De over 66-årige har samtidig en relativt kraftig stigning i det imputerede afkast af ejerboligen. Dette afkast bidrager i sig selv til en stigning i den målte disponible indkomst på over 4 pct.

	2006			2007		
	25-59 år	Over 66 år	Hele befolkningen	25-59 år	Over 66 år	Hele befolkningen
	Pct.enheder			Pct.enheder		
Personlig indkomst efter skat	1,5	1,0	1,5	1,8	0,9	1,6
- Personlig indkomst før skat	2,8	1,5	2,8	3,5	1,6	3,2
- skat af personlig indkomst	-1,3	-0,5	-1,3	-1,7	-0,7	-1,5
Kapitalindkomst efter skat	0,6	1,7	0,9	1,6	4,7	2,3
- Afkast af ejerbolig	0,6	1,0	0,7	2,7	4,2	3,1
- Nettorenteudgifter	-0,9	-0,5	-0,8	-2,1	0,0	-1,8
- Aktieindkomst	0,9	1,7	1,1	0,7	1,2	1,0
- Anden kapitalindkomst	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1
- Skat af kapitalindkomst	-0,1	-0,6	-0,2	0,2	-0,5	0,0
Andet	-0,2	-0,2	-0,2	0,0	0,0	0,0
Disponibel indkomst	1,8	2,6	2,1	3,3	5,7	4,0

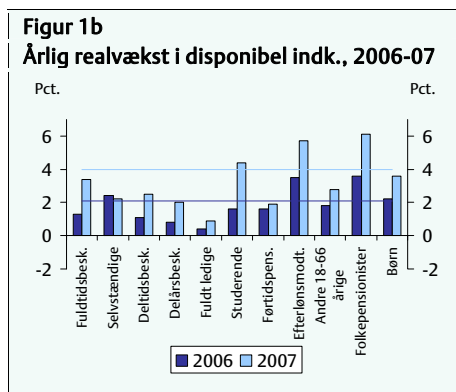
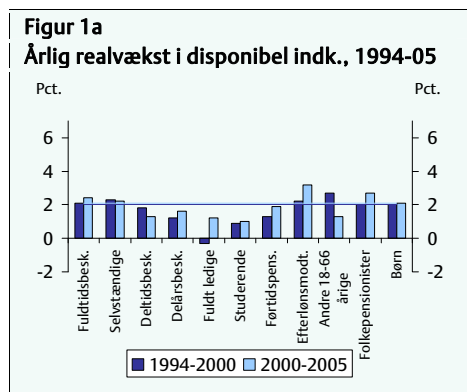
Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprøver på 33,3 pct. af befolkningen.

Folkepensionister og efterlønsmodtagere har haft den største fremgang i indkomsten i 2007, jf. figur 1b, på samme måde som i perioden 2005-2006. Grunden til disse resultater er primært, at de to nævnte grupper har haft en relativt kraftig stigning i ejendomsvurderingerne og dermed i det imputerede afkast af ejerbolig. Hertil kommer, at dette afkast udgør en relativt stor andel af personernes samlede disponible indkomst.

Stigningen i den disponible indkomst for de fuldtidsbeskæftigede er 3,4 pct., mens den for de andre grupper i den erhvervsaktive alder er noget lavere. Væksten for gruppen af *studerende* er noget højere end gennemsnittet, men denne udvikling er båret af, at de *hjemmeboende* i gruppen har ”fået del i” stigningen i deres forældres imputerede afkast af ejerboliger, jf. også den markante forskel i indkomstudviklingen for 18-24-årige hjemmeboende og 18-24-årige udeboende, som vist i tabel 1. Stigningen i disponibel indkomst for ikke-hjemmeboende studerende er 1,4 pct. fra 2006 til 2007.

² De 25-59-åriges opsparing i form af pensionsindbetalinger indgår ikke i disse beregninger, dvs. deres indkomst er reelt højere, men den regnes først som indkomst på udbetalingsstidspunktet. Stigende pensionsindbetalinger vil således give sig udslag i lavere indkomstvækst for de 25-59-årige og på sigt en højere indkomstvækst for de over 66-årige. Tilsvarende vil afkast af pensionsformuen ikke blive registreret som et tillæg til kapitalindkomsten (men som en forhøjelse af pensionsformuen).

Opgørelsen af de disponible indkomster er således baseret på alle familiemedlemmernes indtægter og er korrigeret for familiens størrelse, jf. bilag 1. Det indebærer blandt andet, at udviklingen i disponibel indkomst for en person i en given gruppe (fx yngre, hjemmeboende studerende) kan være båret af indkomstudviklingen for andre grupper (i eksemplet de studerendes forældre).

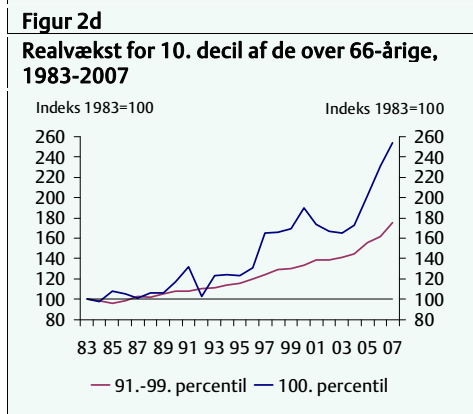
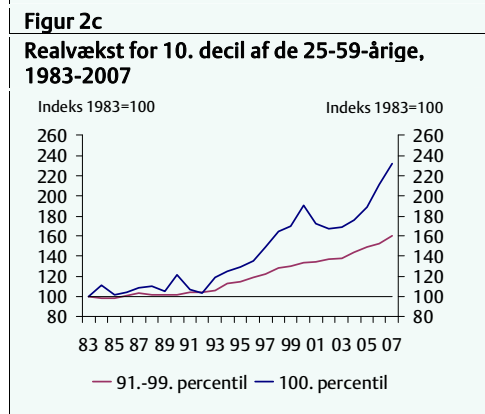
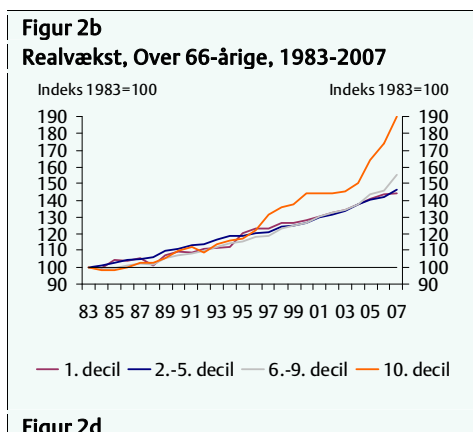
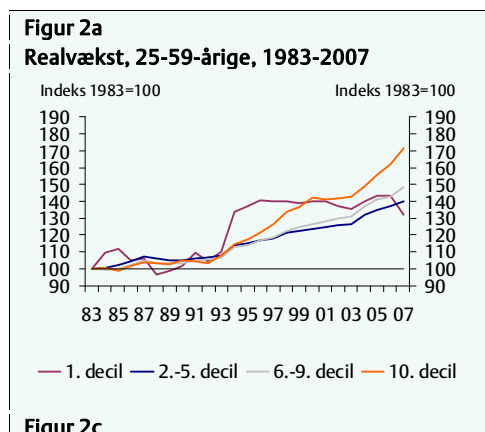
Kilde: Beregninger på basis af stikprøver på 33,3 pct. af befolkningen.

Indkomstvæksten fordelt på indkomstgrupper

Set over hele perioden 1983-2007 har indkomstudviklingen været nogenlunde ensartet for alle indkomstgrupper bortset fra 10. indkomstdecil (de 10 pct. med højeste indkomster).

I perioden fra 1994 til 2000 var indkomstfremgangen blandt 25-59-årige særlig stor i 10. indkomstdecil, hvilket bl.a. skyldes udviklingen i kapitalindkomsten med markante stigninger i aktieindkomst, samt afkast af ejerbolig, jf. figur 2a. Fra 2000 til 2003 har realindkomsten været omtrent uændret for 10. indkomstdecil, men siden 2004 er den disponible realindkomst igen steget kraftigt for denne gruppe. Denne udvikling viser sig både for 25-59-årige og særligt for over 66-årige, jf. figur 2b.

Den særlig kraftige indkomstfremgang for 10. indkomstdecil i perioden 1994-2000 samt i 2004-2007 kan i stor udstrækning tilskrives udviklingen for den ene procent af befolkningen, der har de højeste disponible indkomster, jf. figur 2c og figur 2d. Højere ejendomsvurderinger og udviklingen på de finansielle markeder, herunder aktiemarkedet, har særlig stor betydning for indkomstudviklingen for denne gruppe. Faldet i aktiekurser og boligpriser efter 2007 vil derfor også tække i retning af et fald i de målte indkomstforskelle. Vurderingen af værdien af parcelhuse og ejerlejligheder ændres ikke fra 2007 til 2008, og prisfaldet på boliger siden 2007 vil derfor ikke blive registreret før 2009.

Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprover på 33,3 pct. af befolkningen (for 1993 3,3 pct.).

Indkomstmobilitet

Der er i befolkningen en betydelig indkomstmobilitet over tid, idet de enkelte personer i stort omfang flytter rundt i indkomstfordelingen. Det er således ikke de samme personer, der hvert år befinder sig i de højeste (henholdsvis de laveste) indkomstgrupper. Indkomstmobilitet afspejler en række forhold, herunder ændringer i beskæftigelsessituation, familief forhold, tilbagetrækning mv.

Indkomstmobiliteten fra 2006 til 2007 kan fx belyses ved at sammenholde placeringen i indkomstfordelingen i 2006 med de samme personers placering i indkomstfordelingen året efter. Blandt de personer, der i 2006 fx var i 10. indkomstdecil (dvs. de 10 pct. med de højeste indkomster), var 75 pct. fortsat i 10. indkomstdecil i 2007, mens 15 pct. var rykket ned i 9. indkomstdecil, og 1 pct. var rykket helt ned i 1. indkomstdecil. De resterende 8 pct. befandt sig i 2.-8. indkomstdecil i 2007, *jf. tabel 3*.

Indkomstmobiliteten opgjort på denne måde er stort set ikke ændret i forhold til mobiliteten 2005-2006.

Tabel 3
Fordeling på indkomstgrupper i 2006 og 2007

Indkomstdecil 2006	Indkomstdecil 2007										I alt
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	----- Pct. -----										
1	66	16	7	4	2	2	1	1	1	1	100
2	15	55	17	6	3	2	1	1	0	0	100
3	6	16	46	18	7	3	2	1	1	0	100
4	3	5	17	41	20	7	3	2	1	0	100
5	2	3	6	18	38	21	7	3	1	1	100
6	2	2	3	7	18	37	22	7	2	1	100
7	2	1	2	3	7	18	38	22	6	1	100
8	1	1	1	2	3	6	18	43	22	3	100
9	1	1	1	1	2	3	6	18	52	17	100
10	1	0	0	1	1	1	2	4	15	75	100

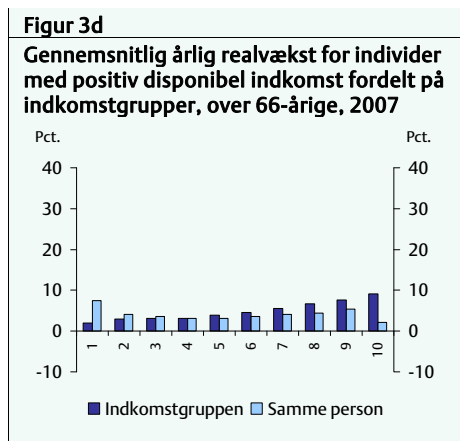
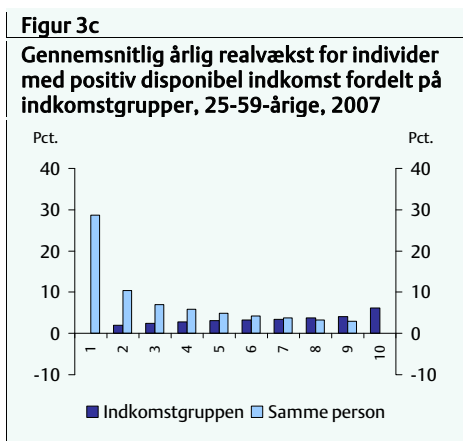
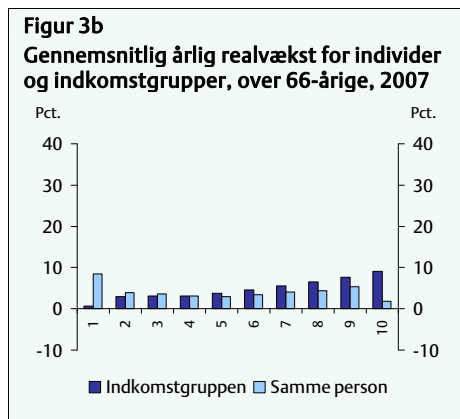
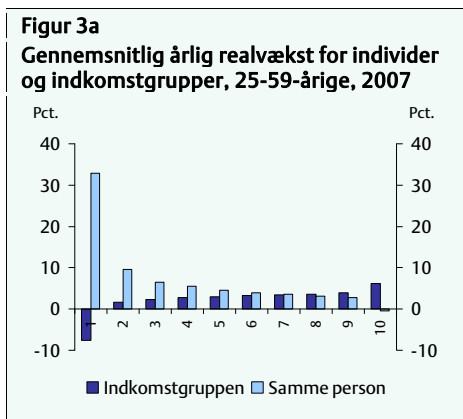
Anm.: Personer med bopæl i Danmark i både 2005 og 2006 indgår i tabellen

Kilde: Egne beregninger på basis af stikprøver på 33,3 pct. af befolkningen

Tilsvarende rykker mange personer fra 1. indkomstdecil op i en højere indkomstgruppe året efter – fx på grund af overgang fra ledighed eller uddannelse til beskæftigelse. Personer, der i et givet år befinder sig i 1. indkomstdecil, oplever således i gennemsnit betydeligt større årlig fremgang i den disponible indkomst end andre indkomstgrupper.

Fra 2006 til 2007 er den gennemsnitlige årlige stigning i den disponible indkomst for 25-59-årige, som i 2006 er i 1. indkomstdecil, på omkring 33 pct., mens den gennemsnitlige indkomst i 1. indkomstdecil er faldet med ca. 8 pct., *jf. figur 3a*. Disse gennemsnit påvirkes dog markant af personer med negativ disponibel indkomst. Der er lidt flere af disse personer i 2007 end i 2006, og den numeriske værdi (af indkomsterne) er væsentlig større. Det er en udvikling, der primært er drevet af en stigning i renteudgifterne for selvstændige.

Ses der bort fra personer med negativ disponibel indkomst (dog samtidig med at decilinddelingen ikke ændres) er den gennemsnitlige indkomst i 1. decil på omtrent samme niveau i de to år (svarende til en indkomstvækst på omkring 0 pct.), *jf. figur 3.c*. For personer, der var i 1. decil i 2006, og som havde en positiv disponibel indkomst, er den gennemsnitlige indkomstvækst på omkring 29 pct.

Anm.: Den gennemsnitlige årlige realvækst er dels beregnet ud fra gennemsnitsindkomsten i *indkomstgrupperne* og dels ved at følge indkomstudviklingen for *samme personer* fra 2004 til 2005 fordelt efter alder og indkomstgruppen i 2004. Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprover på 33,3 pct. af befolkningen.

Også for de ældre er der tale om, at den individuelle realindkomstvækst for personer i 1. decil er noget højere end væksten i den gennemsnitlige indkomst i 1. decil. Dog er den individuelle indkomstmobilitet mindre end for de yngre.

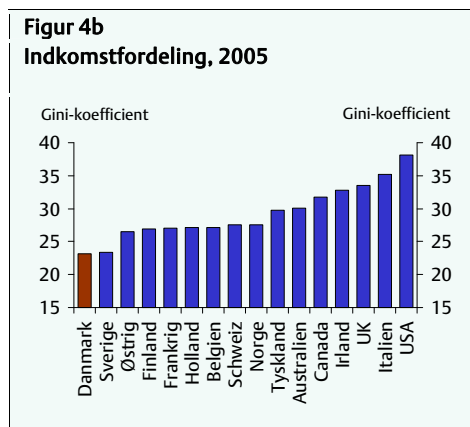
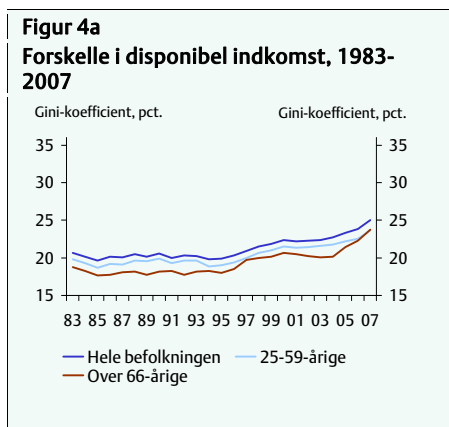
2. Udviklingen i indkomstforskelle 1983-2007

Set over hele perioden fra 1983 til 2007 er indkomstforskellene i den danske befolkning samlet set vokset, *jf. figur 4a*. Indkomstforskellene er relativt konstante frem til midten af 1990'erne. Fra midten af 1990'erne til 2000 er de opgjorte indkomstforskelle steget, navnlig som følge af stigende aktieindkomster og forøgede ejendomsvurderinger. Fra 2000 til 2003 holdt indkomstforskellene sig igen på et stabilt niveau og fra 2004 og de efterfølgende år er indkomstforskellene igen steget noget.

Indkomstforskellene er målt ved hjælp af den såkaldte *Gini-koefficient*, som er nærmere beskrevet i *bilag 1*. Sammenlignet med niveauet for indkomstforskelle i andre,

sammenlignelige lande er der tale om en relativt moderat ændring. Andre lande, eksempelvis Sverige, har ligeledes oplevet stigende indkomstforskelle de senere år. I Sverige voksede Gini-koefficienten (ekskl. kapitalgevinster) fra 2005 til 2007 med 2,7 pct.-enheder fra 23,0 til 25,7 pct. ifølge det svenske Finansdepartements beregninger.³

Ifølge OECD's seneste undersøgelse af indkomstfordelingen i forskellige lande er Danmark i 2005 det land i OECD, som har de mindste indkomstforskelle, jf. figur 4b. Figuren viser Gini-koefficienten for fordelingen af de disponible indkomster opgjort efter en fælles standard i 2005, som er de senest tilgængelige tal fra OECD.

Anm.: Gini-koefficienten (angivet i pct.) for fordelingen af de ækvivalerede disponible indkomster, jf. bilag 1 om opgørelsesmetoder. I OECD's opgørelse af disponibel indkomst indregnes der ikke et imputeret afkast af ejerbolig og negativ nettokapitalindkomst, hvilket indebærer en forskel i forhold til de danske lovmodelberegninger. Dertil kommer en række mindre, tekniske forskelle i opgørelsesmetoderne.

Kilde: 4a: Lovmodelberegninger på basis af stikprover på 33,3 pct. af befolkningen (før 1993 3,3 pct.). 4b: *Growing Unequal? Income distribution and poverty in OECD countries*. <http://dx.doi.org/10.1787/420515624534>

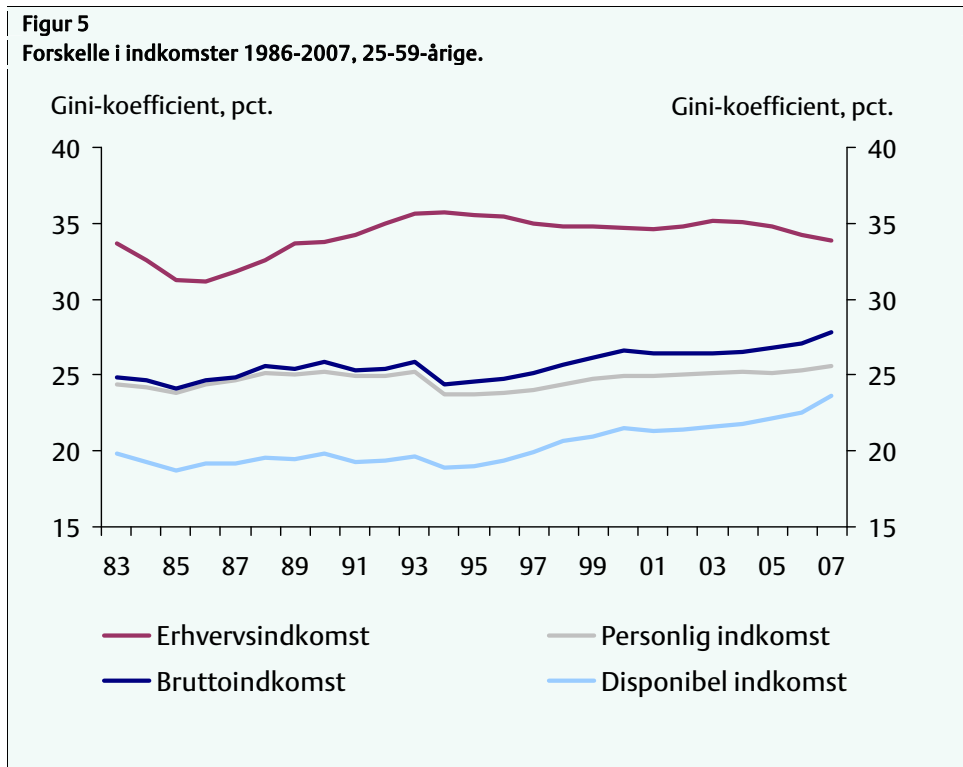
Udviklingen i forskellige indkomstelementer

Den disponible indkomst består af en række elementer, herunder erhvervsindkomst (lønindkomst og virksomhedsindkomst), indkomstoverførsler, kapitalindkomst (herunder afkast af ejerbolig)⁴ samt skat. Fordelingen af den disponible indkomst afhænger af størrelsen og fordelingen af hvert af disse indkomstelementer.

For de 25-59-årige kan forskellene i *erhvervsindkomsterne* i 2007 opgøres til 33,8 pct. (målt ved Gini-koefficienten), mens forskellene i de disponible indkomster er 23,7 pct., jf. figur 5.

³ Jf. *Fördelingspolitisk redogörelse, Finansdepartementet, Prop. 2009/10:1 Bilaga 4*. I Danmark øgedes Gini-koefficienten i samme periode med 1,7 pct.enheder.

⁴ Kapitalindkomst i denne sammenhæng adskiller sig fra det tilsvarende skatteretlige begreb, først og fremmest fordi aktieindkomst og imputeret afkast af ejerbolig medregnes.

Anm.: Bruttoficeringen af en række offentlige indkomstoverførsler i 1994 indebærer et databrud mellem 1993 og 1994 i de målte indkomstforskelle for den personlige indkomst og bruttoindkomsten.

Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprøver på 33,3 pct. af befolkningen.

Forskellene i de disponible indkomster er væsentlig mindre end forskellene i erhvervsindkomsterne, først og fremmest fordi tildeling af overførselsindkomster og opkrævning af personlig indkomstskat indebærer en betydelig omfordeling af forbrugsmuligheder⁵. Dertil kommer, at fordelingen af de skattefinansierede offentlige serviceydelser (som ikke er med i disse opgørelser) bidrager til at reducere forskellene i forbrugsmuligheder yderligere, jf. f.eks. *Fordeling og incitament 2002 eller Budgetredegerelse 2007*.

Forskellene i erhvervsindkomsterne (dvs. løn og virksomhedsindkomst) for de 25-59-årige er vokset med omkring 2 pct.enheder fra 1983 og frem til midten af 1990'erne og har herefter udvist et samlet fald på knap 1 pct.enhed frem til 2005, jf. tabel 4. Fordelingen af erhvervsindkomsterne varierer bl.a. med konjunkturudviklingen, idet forskellene i erhvervsindkomsterne er vokset i perioder med stigende ledighed og reduceret i perioder med faldende ledighed (idet en større/mindre andel er uden erhvervsindkomst). Fx er der sket en mindre stigning i de målte indkomstforskelle fra 2001 til 2003, hvor ledigheden steg, mens forskellene i erhvervsindkom-

⁵ Fordelingen af erhvervsindkomsterne kan samtidig ikke ses uafhængigt af muligheden for at opnå indkomsterstatende overførsler, idet erhvervsfrekvensen i så fald ville være anderledes.

sterne igen faldt i 2006, 2007. Den øgede globalisering har således ikke medført, at forskellene i erhvervsindkomsterne er forøget.

Tabel 4						
Ændringer i indkomstforskelle for 25-59-årige, 1994-2007						
	Niveau 2007	94-00	00-05	2006	2007	1994- 2007
Samlet ændring i Gini-koefficient, pct.-enheder						
Erhvervsindkomst	33,84	-1,06	0,14	-0,56	-0,39	-1,87
Personlig indkomst	25,62	1,19	0,26	0,12	0,33	1,90
Bruttoindkomst	27,85	2,29	0,18	0,30	0,74	3,51
Disponibel indkomst	23,69	2,63	0,68	0,39	1,12	4,82

Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprøver på 33,3 pct. af befolkningen.

Forskellene i de *personlige indkomster* - som (hovedsagelig) udgør summen af erhvervsindkomster og overførselsindkomster – for de 25-59-årige var 25,6 pct. i 2007 målt ved Gini-koefficienten. Forskellene i de personlige indkomster er mindre end forskellene i erhvervsindkomsterne, fordi overførselsindkomsterne delvist kompenserer for forskelle i erhvervsindkomster.

Forskellene i de personlige indkomster har set over hele den betragtede periode siden 1983 været stort set konstant, idet der har været en svagt aftagende tendens frem til 1994 og en tendens til stigning efterfølgende. Udviklingen i perioden 1993-1998 skal ses i sammenhæng med dels bruttoficeringen af sociale pensioner og kontanthjælp fra 1994, dels indfasningen af arbejdsmarkedsbidraget fra 1994-1997, som påvirker forholdet mellem bruttoværdien af hhv. indkomstoverførsler og arbejdsmarkedsbidragspligtige indkomster og endelig en øget afgiftsfinansiering.

Bruttoindkomsterne – dvs. den samlede indkomst før skat - udgør summen af de personlige indkomster og kapitalindkomsten, *jf. boks 1*. Forskellene i fordelingen af bruttoindkomsterne for de 25-59-årige udgjorde 27,9 pct. i 2007. Der er således større forskelle i fordelingen af bruttoindkomsten end i fordelingen af de personlige indkomster, hvilket afspejler, at kapitalindkomsterne isoleret set bidrager til at øge indkomstforskellene for de 25-59-årige.

Set over hele den betragtede periode, men især i perioden siden 1994 har udviklingen i kapitalindkomsterne i stigende grad bidraget til, at forskellene i bruttoindkomsterne er øget.

Den disponible indkomst udgør bruttoindkomsten fratrukket skatter og (fradragsberettigede) pensionsindbetalinger. Forskellene i fordelingen af den disponible indkomst er mindre end i fordelingen af bruttoindkomsten, da skatterne bidrager til at reducere indkomstforskellene.

Forskellene i den disponible indkomst for de 25-59-årige har udviklet sig omtrent parallelt med forskellene i bruttoindkomsten, men er dog samlet set vokset lidt mere i perioden siden 1994.

Boks 1

Indkomstelementer i den disponible indkomst

De disponible indkomster er baseret på detaljerede indkomstoplysninger, som hovedsagelig stammer fra selvangivelser og slutligningen. Disse indkomstelementer kan samles i nogle hovedgrupper, herunder erhvervsindkomst, bruttoindkomst, kapitalindkomst samt skatter.

Erhvervsindkomsten består hovedsagelig af lønindkomst og virksomhedsindkomst. Til lønindkomst medregnes bl.a. honorarer, sygedagpenge og udenlandske personlige indkomster. Lønindkomsten er opgjort inkl. arbejdsmarkedsbidrag, men ekskl. arbejdsgiveradministrerede pensionsindbetalinger, herunder ATP.

De *personlige indkomster* opgøres som summen af erhvervsindkomsten (tillagt private pensionsudbetalinger samt anden privat indkomst, hovedsagelig i form af børnebidrag og tilhørende fradrag) og de *offentlige overførselsindkomster*. Til de offentlige overførsler henregnes sociale pensionsydelse, dagpenge og andre ydelser fra A-kasser, orlovsydelse, efterløn uddannelsesstøttet kontanthjælp, boligstøtte, børnefamilieydelse og børnetilskud. I de år, hvor der har været SP-bidrag eller DMP-bidrag er disse fratrukket i den personlige indkomst, dvs. 1998-2003.

Bruttoindkomsten udgør summen af de personlige indkomster og kapitalindkomsten, herunder nettorenteudgifter, aktieindkomst, et beregnet afkast af ejerbolig samt øvrige kapitalindkomster.

Den *disponible indkomst* dannes som bruttoindkomsten fratrukket personlige skatter samt fradrag for pensionsindbetalinger.

Forskelle i den disponible indkomst

I 10-års perioden fra midten af 1980'erne til midten af 1990'erne var de målte forskelle i den disponible indkomst som nævnt omtrent uændrede. Fra 1994 til 2000 er indkomstforskellene gradvist blevet større og er efter en stabilisering fra 2000-2003 igen steget.

For hele befolkningen er forskellene i den disponible indkomst i 2006 og 2007 steget med henholdsvis 0,52 pct.enheder og 1,23 pct. enheder, *jf. tabel 5*.

Tabel 5

Ændringer i indkomstforskelle, 1983-2007

	83-94	94-00	00-05	2006	2007
Gnst. årlig ændring i Gini-koefficient, pct.-enheder					
Hele befolkningen	-0,08	0,43	0,18	0,52	1,23
25-59-årige	-0,09	0,44	0,14	0,39	1,12
Over 66-årige	-0,04	0,39	0,16	0,89	1,42
18-66-årige i arb.styrken	.	0,4	0,15	0,26	1,09
- heraf beskæftigede	.	0,34	0,06	0,42	1,11
18-66-årige udenf. arb.styrken	.	0,33	0,36	0,85	1,49

Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprøver på 33,3 pct. af befolkningen (for 1993 3,3 pct.).

I perioden fra 2000 til 2004 steg de målte indkomstforskelle ganske svagt for hele befolkningen, *jf. tabel 6*. Set over hele perioden 2000-2007 er den gennemsnitlige årlige stigning i indkomstforskellene 0,37 pct.enheder, hvilket er lidt mindre end stigningen i perioden 1994-2000.

Tabel 6		Fordeling af befolkningens disponible indkomster, 1983-2007																	
	83	86	89	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	
	-----Gini-koefficient, pct.-----																		
Hele bef.	20,7	20,1	20,2	20,3	19,8	19,9	20,3	20,9	21,6	21,9	22,4	22,2	22,3	22,4	22,7	23,3	23,8	25,0	
25-59-årige	19,8	19,2	19,5	19,6	18,9	19,0	19,4	19,9	20,7	21,0	21,5	21,4	21,4	21,6	21,8	22,2	22,6	23,7	
Over 66-årige	18,8	17,8	17,8	18,2	18,3	18,0	18,5	19,7	20,0	20,1	20,7	20,5	20,3	20,1	20,1	21,4	22,3	23,7	
18-66-årige i arb.styrken	.	.	.	18,9	18,3	18,5	18,9	19,4	19,9	20,3	20,7	20,6	20,7	20,9	21,0	21,5	21,7	22,8	
18-66-årige udenfor arb.styrken	.	.	.	17,6	16,9	17,1	17,3	17,6	18,3	18,5	19	18,7	18,8	18,9	18,8	19,3	19,7	20,8	
18-66-årige udenfor arb.styrken	.	.	.	24,3	23,3	22,8	23,0	23,7	24,4	24,8	25,3	25,4	25,3	25,6	26,0	27,1	27,9	29,4	

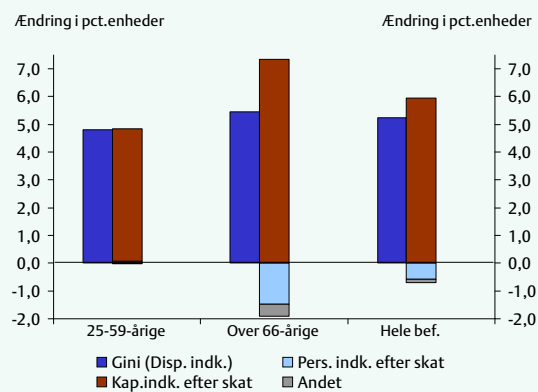
Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprøver på 33,3 pct. af befolkningen (før 1993 3,3 pct.).

De årlige ændringer i de målte indkomstforskelle afspejler den samlede virkning på indkomstfordelingen af en række forskellige forhold, som hver for sig kan trække i forskellig retning. Fx kan ændringer i befolkningens demografiske sammensætning på alder og familiestørrelse mv. i sig selv påvirke de målte indkomstforskelle.

Stigningen i forskellene i den disponible indkomst i perioden 1994-2007 kan stort set alene henføres til udviklingen i kapitalindkomsterne efter skat, herunder specielt stigende aktieindkomster, *jf. figur 6*. For de over 66-årige har udviklingen i personlig indkomst efter skat isoleret trukket i retning af en reduktion i indkomstforskellene, men denne udvikling overskygges af udviklingen i kapitalindkomsterne.

I perioden 2000 til 2004 har udviklingen i kapitalindkomsten dog samlet set ikke bidraget væsentligt til øgede indkomstforskelle, hvilket er hovedårsagen til, at indkomstforskellene er omtrent uændrede i disse år, idet udviklingen i aktieindkomst og anden kapitalindkomst i perioden 2000-2004 stort set neutraliserede fordelingsvirkningen af stigninger i ejendomspriserne, som samtidig var mere afdæmpede fra 2000 til 2004 end i perioden fra 1994 til 2000.

Figur 6
Bidrag til ændring i indkomstforskelle fra personlig indkomst og kapitalindkomst, 1994-2007

Anm.: De mørkeblå (første) søjler viser ændringen i Gini-koefficienten for fordelingen af de disponible indkomster. Den anden søjle viser bidraget til denne ændring fra udviklingen i henholdsvis personlig indkomst efter skat, kapitalindkomst efter skat samt gruppen *andet*, der omfatter indbetalinger til private pensionsordninger.

Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprøver på 33,3 pct. af befolkningen

En del af stigningen i indkomstforskellene i 2007 kan som nævnt mere retvisende henføres til 2006, idet det imputerede afkast af ejerboliger i 2006 reelt indeholder 2 års boligprisstigninger, da parcelhuse og ejerlejligheder mv. som hovedregel kun er blevet vurderet hvert 2. år – i ulige årstal.

I 2007 er ejendomsvurderingerne som hovedregel steget med 30 pct. Priserne på ejerboliger toppede gennemgående i 2007, og efterfølgende er der indtruffet et prisfald, der i nogle regioner har været ganske betydeligt. Stigningen i ejendomsvurderingerne i 2007 kan derfor siges at være ”for høje” (eller at være kommet for sent) idet de afspejler husprisstigninger i 2006. Derfor skal udviklingen i 2006 og 2007 som nævnt ses under et..

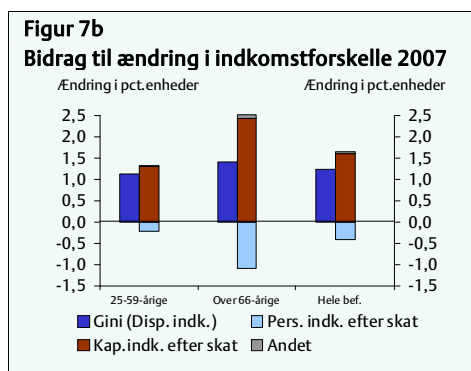
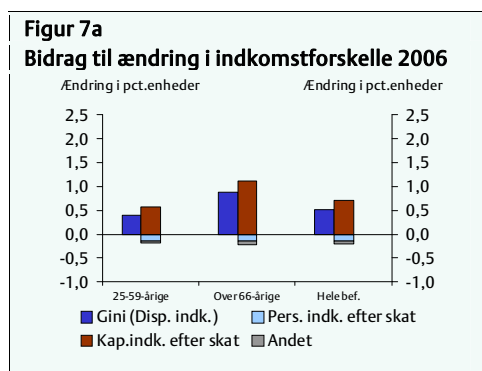
Effekterne af ændringer i ejendomsvurderingerne kan dog ikke ses isoleret, især ikke i årene før skattestoppet, hvor ejendomsværdiskatten (og før 2000 den skattemæssige lejeværdi af egen bolig) blev direkte påvirket af ejendomsvurderingen, således at der var en modgående effekt på den disponible indkomst af de stigende ejendomsvurderinger i form af højere skatter.

Ejendomsvurderingerne kan endvidere have en indirekte effekt på de disponible indkomster, fx ved at familier, der etablerer sig på ejerboligmarkedet skal betale mere for boligen, hvilket alt andet lige fører til, at de skal betale højere renteudgifter.

Udvikling i indkomstforskelle i 2006 og 2007

Stigningen i indkomstforskellene i 2006 og 2007 kan helt overvejende tilskrives udviklingen i kapitalindkomsterne efter skat.

I både 2006 og 2007 er bidraget fra de personlige indkomster efter skat negativ, *jf. figur 7*. Bidraget er størst i 2007. De negative bidrag betyder, at udviklingen i personlig indkomst efter skat trækker i retning af mere lighed i disponibel indkomst i dette år. Bidraget er i øvrigt størst for de over 66-årige, *jf. figur 7b*.

Anm.: Se anmærkning til figur 2.2.

Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprøver på 33,3 pct. af befolkningen

Af den samlede stigning i indkomstforskellene på 1,2 pct. enheder for hele befolkningen i 2007 bidrager udviklingen i kapitalindkomsterne efter skat isoleret set til en stigning i indkomstforskellene på 1,6 pct.enheder, mens de personlige indkomster efter skat bidrager til at reducere indkomstforskellene med 0,4 pct.enheder, *jf. tabel 7*.

Tabel 7									
Bidrag til ændring i indkomstforskelle 2006-2007									
	25-59-årige			Over 66-årige			Hele befolkningen		
	2006	2007	Ændring	2006	2007	Ændring	2006	2007	Ændring
	<i>Pct.enheder</i>			<i>Pct.enheder</i>			<i>Pct.enheder</i>		
Gini (Disponibel indk.)	22,6	23,7	1,1	22,3	23,7	1,4	23,8	25,0	1,2
<i>Heraf bidrag fra</i>									
Personlig indkomst	36,8	36,4	-0,4	23,5	21,9	-1,5	37,7	37,0	-0,7
- Skat heraf	-17,0	-16,9	0,2	-10,2	-9,7	0,5	-17,3	-17,0	0,3
Pers. indkomst efter skat	19,7	19,5	-0,2	13,3	12,2	-1,1	20,4	20,0	-0,4
Aktieindkomst	2,8	3,3	0,5	4,1	4,9	0,7	3,2	3,8	0,7
- heraf til hovedaktionærer	1,9	2,3	0,4	2,0	2,6	0,6	2,1	2,7	0,5
- heraf til andre	0,9	1,0	0,1	2,1	2,3	0,2	1,1	1,2	0,1
Afkast af ejerbolig	4,1	5,2	1,1	6,8	8,9	2,2	4,6	5,9	1,3
Rentudgifter/indtægter	-1,9	-2,1	-0,2	1,0	0,9	0,0	-2,0	-2,2	-0,2
Anden kap.indk. i øvrigt	0,6	0,6	0,0	2,1	1,9	-0,2	0,9	0,9	0,0
Kapitalindk. i alt	5,6	7,0	1,4	13,9	16,5	2,6	6,7	8,4	1,8
- Skat heraf	-1,3	-1,4	-0,1	-3,8	-4,0	-0,2	-1,6	-1,8	-0,2
Kapitalindk. efter skat	4,4	5,7	1,3	10,1	12,6	2,4	5,0	6,6	1,6
Andet	-1,5	-1,5	0,0	-1,1	-1,0	0,1	-1,6	-1,5	0,0

Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprøver på 33,3 pct. af befolkningen.

For ældre over 66 år er det ligeledes udviklingen i kapitalindkomsten, der er baggrunden for stigningen i indkomstforskellene. Kapitalindkomst (efter skat) bidrager isoleret set til en stigning i indkomstforskellene på 2,4 pct.enheder fra 2006 til 2007, mens udviklingen i personlig indkomst (efter skat) trækker i retning af en jævnere indkomstfordeling. Af stigningen i kapitalindkomstens bidrag kan 2,2 pct. enheder henføres til bidraget fra afkast af ejerbolig, mens aktieindkomst og anden kapitalindkomst i øvrigt bidrager med samlet set 0,5 pct. enhed (før skat).

For hele befolkningen er bidraget til Gini-koefficienten fra det imputerede afkast af ejerboliger øget med 1,3 pct.enheder, altså mere end den samlede stigning i Gini-koefficienten. Dette er et udtryk for, at hvis ikke ejendomsvurderingerne var øget reelt, så ville Gini-koefficienten i 2007 være omtrent uændret⁶ – og endda være faldet for gruppen over 66-årige.

Bidraget til stigende indkomstforskelle fra kapitalindkomst kan derudover henføres til aktieindkomst. Aktieindkomst kan have form af aktieudbytte eller realiserede kursgevinster. Hovedparten af aktieindkomsten tilfalder imidlertid en kreds af skatteydere, der karakteriseres som *hovedaktionærer*. Hovedaktionærer arbejder ofte i den virksomhed, hvor de ejer en stor del af aktierne (over 25 pct.), og de kan have væsentlig indflydelse på selskabets drift og via deres arbejdsindsats på størrelsen af virk-

⁶ Rent teknisk ligger der visse begrænsninger i en præcis fortolkning af bidraget fra ejendomsvurderingerne til udviklingen i Gini-koefficienten, da der ikke tages højde for forskydninger i rangordningen af personerne.

somhedens overskud. Dermed kan en ikke ubetydelig del af aktieudbyttet til denne personkreds i virkeligheden have karakter af aflønning⁷.

Aktieindkomst bidrager i 2007 under ét til indkomstforskellene, målt ved Gini-koefficienten, med 3,8 pct.enheder, hvoraf 2,7 pct.enheder kan henføres til aktieindkomst for hovedaktionærer. Bidraget til stigningen i indkomstforskellene fra aktieindkomst fra 2006 til 2007 er (før skat) på 0,7 pct.enheder, hvoraf det meste kommer fra aktieindkomst til hovedaktionærer (0,6 pct.) Andre typer af aktieindkomst bidrager kun med ca. 0,1 pct.enheder til stigningen, opgjort før skat.

På den baggrund må det vurderes, at i hvert fald en del af bidraget til indkomstforskellene fra kapitalindkomst – når resultaterne skal fortolkes – kunne henregnes til personlig indkomst. Med en sådan omklassificering ville man fortsat komme frem til det resultat, at ændringerne i indkomstforskellene først og fremmest kan tilskrives udviklingen i kapitalindkomsterne, mens (det negative bidrag) fra personlig indkomst, inkl. honorering af hovedaktionærer i form af aktieindkomst, reduceres væsentligt.

Det skal bemærkes, at der i analysen ikke indgår afkast af den del af aktiebeholdningerne, der ligger i pensionskasser mv., og som indirekte er ejet af husholdningerne, ligesom renteindtægter og andre former for afkast af pensionsformuen heller ikke indgår i opgørelsen. Afkastet af formuen har således først betydning når pensionsmidlerne udbetales, da disse udbetalinger indgår i indkomstopgørelsen. Fordelingsvirkninger af aktieafkast er derfor overvurderet som den opgøres her, da kun en del af det samlede afkast indgår.

Forskellige indkomstgrupper

Stigningen i de målte indkomstforskelle på 1,2 pct.enheder fra 2006 til 2007 kan til en vis grad tilskrives, at indkomstfremgangen for den del af befolkningen, der har de højeste indkomster, har været større end for resten af befolkningen.

De målte indkomstforskelle stiger således med 1,0 pct., hvis man ser bort fra den ene procent af befolkningen med de højeste indkomster, *jf. tabel 8*. Det indebærer, at godt 17 pct. af stigningen kan henføres til indkomstudviklingen for den ene procent af befolkningen med de højeste indkomster. Tilsvarende kan godt 25 pct. af den samlede stigning henføres til indkomstudviklingen blandt de 5 pct. af befolkningen med de højeste indkomster. Det er mindre end i de foregående år.

⁷ Rent skattemæssigt er der ikke den store forskel mellem at honorere skatteyderens arbejde i form af løn – hvoraf der betales arbejdsmarkedsbidrag og personskat, eller i form af udbytte – hvor der først er betalt selskabsskat og derpå skal betales skat af aktieindkomsten

Tabel 8
Udvikling i indkomstfordelingen, 2006-2007

	25-59-årige			Over 66-årige			Hele befolkningen		
	2006	2007	Ændring	2006	2007	Ændring	2005	2007	Ændring
Gini-koefficient, pct.									
Alle indkomster	22,6	23,7	1,1	22,3	23,7	1,4	23,8	25,0	1,2
Ekskl. 1 pct. højeste	20,6	21,6	1,0	19,1	20,5	1,3	21,6	22,6	1,0
Ekskl. 5 pct. højeste	18,9	19,8	0,9	16,0	17,2	1,2	19,8	20,7	0,9
Ekskl. 1 pct. laveste	21,6	22,4	0,8	22,0	23,3	1,3	22,9	23,9	1,0
Ekskl. 5 pct. laveste	20,2	20,9	0,7	21,6	22,9	1,3	21,6	22,4	0,9

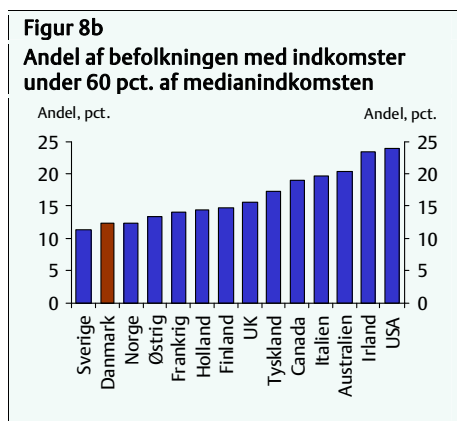
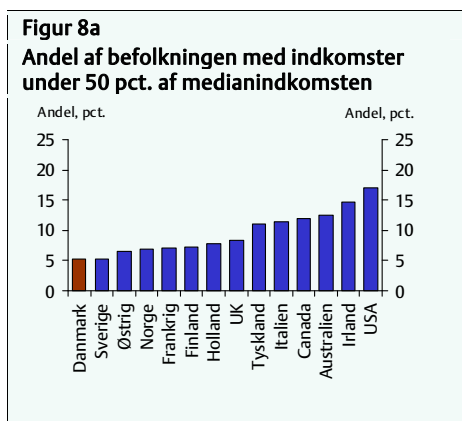
Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprover på 33,3 pct. af befolkningen.

Indkomstudviklingen for den del af befolkningen, der har de laveste indkomster, bidrog også noget til stigningen i indkomstforskellene mellem 2006 og 2007 – modsat tidligere år. Udviklingen for den ene procent med de laveste indkomster bidrog med omkring 25 pct. af den samlede ændring i gini-koefficienten i perioden 2006-2007. Det er navnlig for de 25-59-årige, at denne effekt gør sig gældende.

3. Udvikling i lavindkomstgruppen

Størrelsen af lavindkomstgruppen angiver alene, hvor stor en andel af befolkningen, der i et bestemt år ligger i den nederste ende af indkomstfordelingen og dermed har en klart lavere indkomst end det typiske i befolkningen i det konkrete år. Hvis eksempelvis alle personer i befolkningen havde dobbelt så store disponible indkomster, ville lavindkomstgruppens størrelse og sammensætning være uændret.

Ifølge den seneste OECD-undersøgelse fra 2008 er Danmark og Sverige de lande i OECD, hvor den mindste andel af befolkningen er i lavindkomstgruppen med indkomster under 50 pct. af medianindkomsten, *jf. figur 8a*. I Danmark udgjorde den således afgrænsede lavindkomstgruppe i 2005 5,3 pct. af befolkningen efter OECD's opgørelse, mens lavindkomstgruppen udgjorde godt 9 pct. af befolkningen i EU-15 og godt 17 pct. af befolkningen i USA, *jf. figur 8a*.

Kilde: *Growing Unequal? Income distribution and poverty in OECD countries*. <http://dx.doi.org/10.1787/422066332325>.
Anm.: Jf. anmærkning til figur 4 b.

Ifølge den samme OECD-undersøgelse er Danmark også blandt de lande, hvor den laveste andel af befolkningen er i lavindkomstgruppen med indkomster under 60 pct. af medianindkomsten, jf. figur 8b. Kun i Sverige er en lidt lavere andel af befolkningen i denne lavindkomstgruppe i 2005.

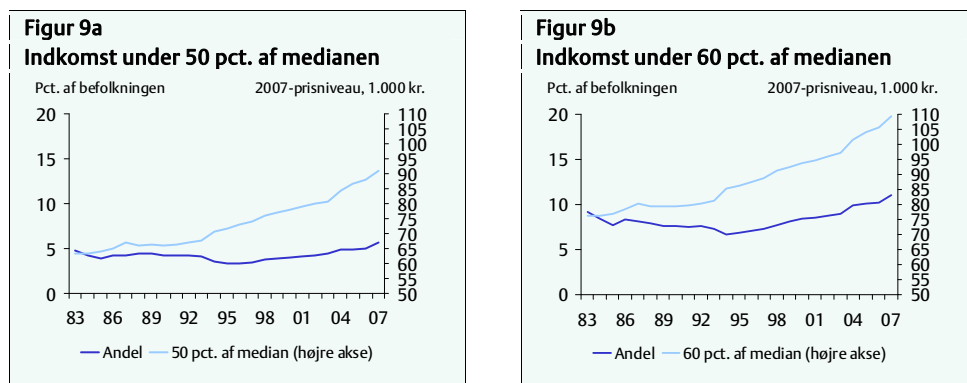
I 2007 havde ca. 304.000 personer en disponibel indkomst på under 50 pct. af medianindkomsten svarende til en stigning på 35.000 personer (omkring 0,7 pct. af befolkningen) siden 2006, jf. tabel 9. Lavindkomstgruppen udgør 5,7 pct. af befolkningen.

Sættes lavindkomstgrænsen til 60 pct. af medianindkomsten, er der 590.000 personer i lavindkomstgruppen. Det svarer til 11,0 pct. af befolkningen, svarende til en stigning på 0,8 pct.enheder i forhold til 2006.

	1983	1994	2000	2003	2004	2005	2006	2007
2007-priser								
Medianindkomst i befolkningen, kr.	127.145	141.888	156.235	161.816	169.330	173.526	176.106	182.317
1.000 personer								
Indkomst < 50 pct. af medianindkomsten	237	187	210	240	262	263	269	304
Indkomst < 60 pct. af medianindkomsten	457	346	437	475	529	538	544	590
Andel af befolkningen, pct.								
Indkomst < 50 pct. af medianindkomsten	4,8	3,6	4,0	4,5	4,9	4,9	5,0	5,7
Indkomst < 60 pct. af medianindkomsten	9,2	6,7	8,4	8,9	9,9	10,1	10,2	11,0

Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprover på 33,3 pct. af befolkningen (før 1993 3,3 pct.).

Andelen af befolkningen, som har under 50 pct. (eller 60 pct.) af medianindkomsten, er faldet lidt fra 1983 og frem til midten af 1990'erne og er derefter igen steget lidt frem mod 2007, jf. figur 9a og 9b (de mørkeblå kurver i figurene).

Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprøver på 33,3 pct. af befolkningen (før 1993 3,3 pct.).

Stigningen i lavindkomstgruppens størrelse siden midten af 1990'erne skal ses i lyset af, at den beregnede lavindkomstgrænse er forøget med 23 pct. realt i denne periode, jf. de lyseblå (øverste) kurver i figur 9a og 9b. Stigningen i lavindkomstgruppen er således ikke udtryk for, at personer med relativ lav indkomst har mistet købekraft.

Lavindkomstgrænsen for 2007 kunne også opgøres ved at indeksere lavindkomstgrænsen i et tidligere år med prisudviklingen. Hvis man bruger lavindkomstgrænsen fra 2000 (fastholdt i reale termer) udgør lavindkomstgruppen ca. 194.000 personer i 2007. Det er omkring 65 pct. af antallet i gruppen afgrænset ved 2007-indkomstgrænsen., jf. tabel 10. De personer, der har indkomster imellem de to grænser har således en højere realindkomst end lavindkomstgrænsen i 2000.

I forhold til 2000 er antallet af personer i lavindkomstgruppen frem til 2007 (med den faste, reale lavindkomst-grænse) reduceret med ca. 16.000 personer eller omkring 8 pct. Det vil sige, at der – netto – er sket en reduktion af antallet af personer med en realindkomst, som er mindre end lavindkomstgrænsen i 2000.

Antallet af personer, der har fået en så stor indkomstfremgang, at de er kommet over 2000-grænsen (men ikke nødvendigvis har forladt lavindkomstgruppen), er markant højere end de nævnte 8 pct. I 2007 er der således 23.200 personer med en indkomst under 2000-grænsen, svarende til at 89 pct. af personerne i lavindkomstgruppen i 2000, der har haft en så stor indkomstfremgang, at de i 2007 ligger over den reale 2000-grænse.

Tabel 10
Antal personer i lavindkomstgruppen med årets grænse og "fast" 2000-grænse, opdelt efter familiens arbejdsmarkedstilknytning

	Årets grænse	2000-grænse	Studerende	Selvstændige mv	Pensionister	Fuldtids og deltids besk.	Delårsbesk. og fuldt ledige mv.	Andre	Børn
Antal personer									
2000	209.900	209.900	77.300	52.000	7.800	10.300	39.100	23.500	35.400
Indeks 2000=100									
2001	103	99	98	98	95	97	98	108	96
2002	109	101	98	103	97	97	98	111	99
2003	115	103	99	103	99	92	103	122	101
2004	125	97	95	88	91	83	104	119	99
2005	125	91	92	79	87	79	89	120	85
2006	128	89	89	77	88	91	77	134	84
2007	145	92	84	89	91	107	74	151	96
Antal (personer)									
2007	304.000	193.600	64.700	46.300	7.100	11.000	28.900	35.600	33.900

Anm. Grupperingen sker efter *familiens* arbejdsmarkedsforhold i 2000. Denne gruppering er baseret på personernes arbejdsmarkedstilknytning, således at der i de tilfælde, hvor personerne individuelt rubriceres forskelligt, sker en *familie-klassificering* efter en prioriteret "rangordning" af de voksne personers grupperinger, hvor selvstændige "prioriteres" højest. Hvis der således er én selvstændig i familien, placeres alle personer i familien i gruppen "*selvstændige familier*", (De efterfølgende "rangklasser" er fuldtidsbeskæftigede, deltidsbeskæftigede, delårsbeskæftigede, ledige mv., pensionister, studerende, andre)..

Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprøver på 33,3 pct. af befolkningen.

Siden 1983 er den gennemsnitlige disponible indkomst i lavindkomstgruppen (afgrænset med 50 pct. af medianindkomsten) vokset i stort set samme takt som den gennemsnitlige indkomst i hele befolkningen (når der ses bort fra personer med negativ disponibel indkomst), jf. *tabel 11*. Den gennemsnitlige indkomst i gruppen med indkomster under 60 pct. af medianindkomsten er også vokset nogenlunde i takt med gennemsnittet. Fra 2006 til 2007 er de disponible indkomster for grupperne med de laveste indkomster dog vokset i lidt svagere grad end befolkningen som helhed. Det skyldes især betydningen af kapitalindkomsterne, jf. tidligere.

Tabel 11
Udvikling i gennemsnitlig indkomst for personer i lavindkomstgruppen, 1983-2007

	Gnst. disponibel indkomst i 2007 1.000 kr.	Gnst. årlig vækst i realindkomst				
		83-94	94-00	00-07	83-07	06-07
Indkomst < 50 pct. af medianindk.	48	1,4	3,5	0,1	1,5	-9,7
- eksklusiv personer med negativ disp. indkomst	66	1,2	1,9	1,8	1,6	2,7
Indkomst < 60 pct. af medianindk.	74	1	3	1,1	1,5	-2,7
- eksklusiv personer med negativ disp. indkomst	83	1	2,1	1,8	1,5	2,3
Hele befolkningen	198	1,1	2	2,3	1,7	4
- eksklusiv personer med negativ disp. indkomst	199	1,1	2	2,4	1,7	4,3

Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprøver på 33,3 pct. af befolkningen (før 1993 3,3 pct.).

Den gennemsnitlige indkomst for personer i lavindkomstgruppen var ca. 48.200 kr. i 2000 og ca. 48.400 kr. i 2007, jf. tabel 12. Dette resultat er imidlertid primært forårsaget af, at gennemsnitsindkomsten blandt selvstændige i lavindkomstgruppen faldt markant fra 2006 til 2007. Faldet har været så kraftigt, at den gennemsnitlige disponible indkomst i 2007 er negativ.

Tabel 12
Gennemsnitsindkomster for personer i lavindkomstgruppen 2000-2007 efter familiens arbejdsmarkedstilknytning

	Alle	Stude- rende	Selv- stændi- ge mv	Pensio- nister	Løn- modta- gere	Ledige og delårs- besk.	Andre	
								Antal personer
2000	209.900	48.200	57.500	28.300	56.700	55.900	63.700	34.100
2001	215.300	48.000	57.800	28.500	58.400	54.000	64.000	33.400
2002	228.400	47.400	58.600	22.400	62.900	56.500	65.100	33.100
2003	240.400	46.100	58.300	17.300	60.000	54.600	65.300	34.000
2004	262.200	51.900	61.100	26.200	61.900	57.500	69.800	35.300
2005	262.800	53.700	61.600	29.000	68.000	64.300	71.100	34.900
2006	268.700	53.600	62.500	26.000	68.100	65.800	72.900	34.500
2007	304.000	48.400	64.600	-3.500	70.900	66.900	75.100	32.100

Anm. Personer er grupperet efter familiens arbejdsmarkedstilknytning mv. i 2000, jf. tabel 10.

Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprøver på 33,3 pct. af befolkningen.

For den relativt lille (men i antal stigende) gruppe ”andre”, som har væsentligt lavere indkomstniveauer end resten af lavindkomstgruppen, har gennemsnitsindkomsten været forholdsvis stabil over hele perioden 2000-2006. Fra 2006 til 2007 faldt gennemsnitsindkomsten for denne gruppe dog med ca. 7 pct. For alle øvrige grupper er der fra 2000 til 2006 tale om en realvækst i disponibel indkomst på 15-25 pct. over perioden. 2000 til 2007.

Lavindkomstgruppens sammensætning

Forskellige grupper i den danske befolkning er ikke i samme grad repræsenteret i lavindkomstgruppen⁸. For eksempel har selvstændige, fuldt ledige mfl. og unge uddannelsessøgende relativt stor sandsynlighed for at være i lavindkomstgruppen i 2007, *jf. tabel 13*. Endvidere har indvandrere og efterkommere større sandsynlighed for at tilhøre lavindkomstgruppen end personer af dansk oprindelse.

Omvendt har lønmodtagere, efterlønsmodtagere og førtidspensionister samt folkepensionister relativt lille sandsynlighed for at være i lavindkomstgruppen.

⁸ I det følgende opgjort som personer med en ækvivaleret disponibel indkomst på under 50 pct. af medianindkomsten.

Tabel 13
Hvem er i lavindkomstgruppen, 2007 (indkomst under 50 pct. af medianindkomsten)

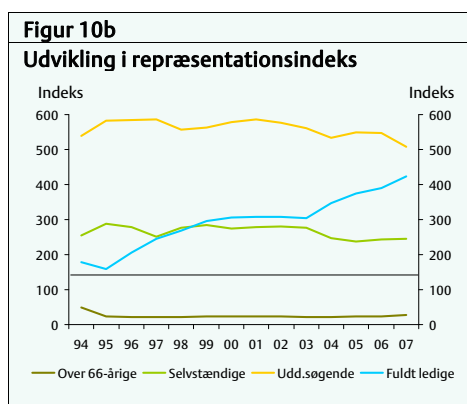
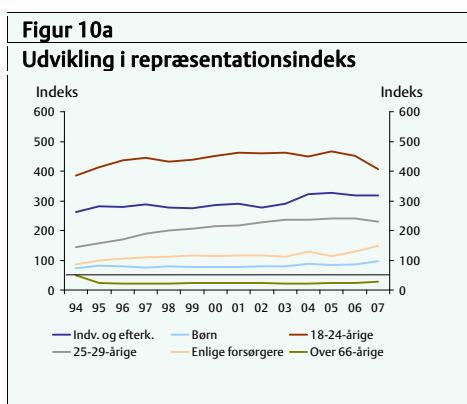
	Andel af befolkningen	Andel som er i lavindkomstgruppen	Andel af lavindkomstgruppen	Indeks ¹⁾ (overrepræsentation)	
Pct.					
Befolkningen i alt	100,0	5,7	100,0	100	
				2007	(2006)
Herkomst					
Dansk oprindelse	91,4	4,5	72,5	80	(79)
Indvandrere og efterkommere	8,6	18,0	27,5	319	(318)
Familiekategori					
Voksne i alt	74,3	5,9	77,8	107	(105)
<i>Heraf</i>					
Enlige under 67 år u. børn	15,7	17,8	49,4	339	(314)
Enlige forsørgere	3,2	8,4	4,8	128	(149)
Enlige over 66 år	6,4	2,2	2,5	34	(39)
Par med børn	22,5	3,0	12,0	50	(53)
Under 67-årige i par uden børn	19,6	2,3	8,1	40	(41)
Over 66-årige i par uden børn	6,8	0,8	1,0	13	(15)
Aldersgruppe, år					
Under 18	22,1	5,5	21,3	86	(97)
18-24	7,8	23,0	31,7	451	(406)
25-29	5,8	13,0	13,3	241	(230)
30-39	13,8	5,5	13,5	94	(98)
40-49	14,9	3,5	9,1	59	(61)
50-59	13,2	2,1	4,8	36	(36)
60-66	9,0	1,7	2,7	30	(30)
Over 66	13,5	1,5	3,6	24	(27)
Beskæftigelsesstatus:					
18-66-årige i alt	62,3	6,8	74,5	124	(119)
<i>Heraf:</i>					
Fuldt beskæftigede	32,0	0,4	2,3	6	(7)
Selvstændige og lign.	3,1	13,9	7,5	243	(245)
Deltidsbeskæftigede	3,6	6,6	4,2	116	(117)
Delårsbeskæftigede	5,0	5,9	5,2	92	(105)
Fuldt ledige mfl.	2,3	24,0	9,8	391	(424)
Uddannelsessøgende	5,9	28,7	29,9	547	(507)
Førtidspensionister	4,5	1,7	1,3	27	(30)
Efterløn mv.	2,5	0,6	0,3	10	(11)
Øvrige 18-66-årige	3,4	23,0	13,8	430	(407)

1) Indekset er beregnet som (andelen af lavindkomstgruppen/andel af befolkningen) gange 100. Et indeks over 100 betyder således, at den enkelte kategori er overrepræsenteret i lavindkomstgruppen. Modsat indikerer et indeks under 100, at gruppen er underrepræsenteret i lavindkomstgruppen.

Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprover på 33,3 pct. af befolkningen.

Forskellige befolkningsgruppers over- eller underrepræsentation i lavindkomstgruppen kan udtrykkes som forholdet mellem gruppens andel af lavindkomstgruppen og gruppens andel af hele befolkningen. Et repræsentationsindeks på 100 svarer til, at gruppen hverken er under- eller overrepræsenteret i lavindkomstgruppen. For børn under 18 år er repræsentationsindekset fx 86 i 2007, hvilket indebærer, at børnegruppens andel af lavindkomstgruppen er 14 pct. mindre end gruppens andel af befolkningen.

I perioden 1994-2007 har over- og underrepræsentationen af forskellige befolkningsgrupper i lavindkomstgruppen ligget forholdsvis stabilt. Der er imidlertid en tendens til, at bl.a. 25-29-årige i stigende grad koncentrerer sig i lavindkomstgruppen, jf. figur 10a. Det skal bl.a. ses i sammenhæng med, at en stigende andel af de personer i denne aldersgruppe er under (videregående) uddannelse og derfor typisk har en forholdsvis lav indkomst i en periode. Selvom overrepræsentationen af unge i lavindkomstgruppen har været stigende, er der ikke en lignende stigning i overrepræsentationen af studerende i lavindkomstgruppen, jf. figur 10b, fordi andelen af de studerende, der befinder sig i lavindkomstgruppen, i store træk har været konstant i perioden.

Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprøver på 33,3 pct. af befolkningen.

Selvom antallet af (fuldt) ledige er væsentligt lavere i 2007 end i 1995, er der en tendens til, at gruppen af fuldt ledige mv. i stigende grad koncentrerer sig i lavindkomstgruppen. Denne udvikling skyldes blandt andet, at kontanthjælpsmodtagere (som typisk får en lavere ydelse end dagpengemodtagere) udgør en større andel af de fuldt ledige i 2007 end i 1993.

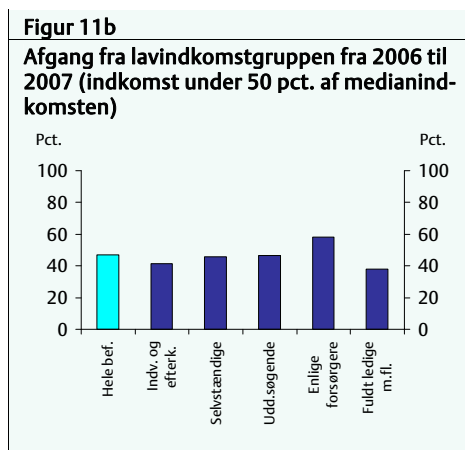
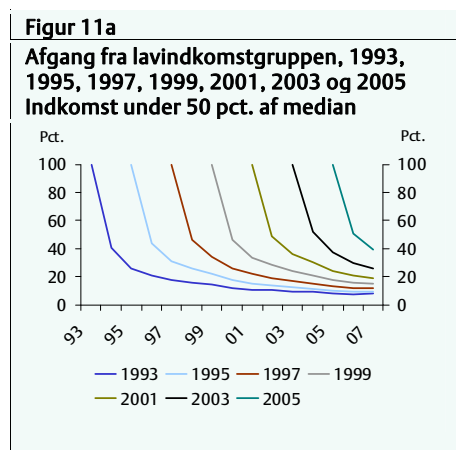
Blandt indvandrere og efterkommere er der ligeledes større sandsynlighed for at tilhøre lavindkomstgruppen i 2007 end i 1993. Indekset for overrepræsentation for denne gruppe har været stort set uændret siden 2004. Børn og ældre (over 66 år) har i hele perioden siden 1993 været underrepræsenteret i lavindkomstgruppen.

Hvis vurderingerne af ejerboliger ikke var vokset reelt fra 2005 til 2007, jf. analysen ovenfor, ville medianindkomsten have været ca. 177.700 kr. (ca. 1.500 kr. højere end

2006-niveauet), og antallet af personer i lavindkomstgruppen have været ca. 290.000 med en afgrænsning på 50 pct. og ca. 560.000 med en afgrænsning på 60 pct.

Mobiliteten ud af lavindkomstgruppen

Udskiftningen i lavindkomstgruppen er som nævnt ret stor. Det er ikke de samme personer, der år efter år er i lavindkomstgruppen. Mellem 45 og 60 pct. af de personer, der i et givet år har en indkomst under 50 pct. af medianindkomsten, er ude af lavindkomstgruppen igen i det følgende år, *jf. figur 11a*.

Anm.: Inkl. personer, der er vendt tilbage til lavindkomstgruppen i efterfølgende år. Kurverne viser, hvor stor en andel af personerne i lavindkomstgruppen i henholdsvis 1993, 1995, 1997, 1999, 2001, 2003 og 2005, der også er i lavindkomstgruppen i de følgende år.

Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprøver på 33,3 pct. af befolkningen.

Den store årlige udskiftning i lavindkomstgruppen afspejler en stor indkomstmobilitet for de personer, der i et givet år er i lavindkomstgruppen. De konkrete personer, der var i lavindkomstgruppen med indkomster under 50 pct. af medianindkomsten i 2006, havde fx en gennemsnitlig realindkomstfremgang på godt 50 pct. fra 2006 til 2007⁹.

Set over flere år vil en gradvist større andel af de oprindelige personer i lavindkomstgruppen i et givet år have bevæget sig opad i indkomstfordelingen og dermed ud af lavindkomstgruppen. Blandt de personer, der i 1993 var i lavindkomstgruppen, var godt 8 pct. også i lavindkomstgruppen i 2007. Udover indkomstmobilitet er disse bevægelser også påvirket af dødsfald og udvandring. Nogle personer vil også vende tilbage til lavindkomstgruppen. Der er under 1.000 personer, der har været i lavind-

⁹ Denne opgørelse er eksklusive personer med negativ disponibel indkomst i mindst et af årene. Personer med negativ disponibel indkomst påvirker gennemsnitsindkomsten for gruppen betragteligt, men størrelsen af de negative beløb kan være påvirket af tilfældige udsving. I øvrigt er gennemsnittet beregnet på basis af to ganske forskellige grupper (studerende, kontanthjælpsmodtagere o.l. med moderate indkomster og selvsøgende med store negative indkomster). Dette gennemsnit er derfor svært at fortolke. Medtages personer med negativ indkomst er stigningen på 65 pct.

komstgruppen i alle årene i perioden 1993-2007, hvis afgrænsningen sættes til 50 pct. af medianindkomsten. Antallet er ca. 3.400 ved en afgrænsning på 60 pct.

Som nævnt er det omkring halvdelen, der forlader lavindkomstgruppen på et år. I 2007 var det 47,2 pct. (omkring 2 pct.enheder lavere end fra 2005 til 2006). Afgangssandsynligheden er noget større for enlige forsørgere (58,4 pct.), *jf. figur 11b*. Afgangssandsynligheden er på omtrent det gennemsnitlige niveau for selvstændige, uddannelsessøgende, mens det er lidt lavere for fuldt ledige mv. (38,0 pct.) Afgangssandsynligheden er i øvrigt mindre end gennemsnittet for indvandrere og efterkommere (41,5 pct.).

Lavindkomstgruppen opgjort over en 3-årsperiode

Som det fremgår af forrige afsnit er der en ganske stor udskiftning i lavindkomstgruppen. Det forhold, at en person er i lavindkomstgruppen i et enkelt år, er således ikke et godt mål for vedkommendes vedvarende indkomstforhold. Et alternativt mål for at vurdere andelen af befolkningen som mere vedvarende har lave (disponible) indkomster kan derfor være at opgøre antallet af personer, der befinder sig i lavindkomstgruppen i en længere periode, fx 3 år i træk.

Antallet af personer, der har haft relativ lav indkomst 3 år i træk (under 50 pct. af medianen) var i perioden 2005-2007 knap 80.000, svarende til ca. 1,6 pct. af befolkningen¹⁰, *jf. tabel 14*. Antallet er steget i perioden fra 1993-1995 og frem. Dengang var antallet lidt over 40.000 personer.

¹⁰ Som basis anvendes den del af befolkningen, hvorom der er indkomstoplysninger i alle årene. Det betyder at 0-1-årige børn og personer, der nyligt er indvandret til landet ikke indgår i denne opgørelse – modsat hvad der gælder for opgørelsen af den ”traditionelle” (1-årige) lavindkomstgruppe, *jf. ovenfor*.

Tabel 14					
Antal personer i lavindkomstgruppen i 3 år i træk efter personens arbejdsmarkedstilknytning					
	1993-1995	1996-1998	1999-2001	2002-2004	2005-2007
Personer i alt	41.400	43.800	53.900	67.900	79.900
Fuldt beskæftigede	1.300	1.100	1.200	1.200	1.200
Selvstændige mv.	6.300	5.200	6.000	7.100	6.500
Deltidsbeskæftigede	900	1.000	1.200	1.800	2.700
Delårsbeskæftigede	1.800	1.600	1.800	2.700	3.600
Fuldt ledige mfl..	3.000	4.200	7.200	9.600	11.200
Uddannelsessøgende	13.000	16.900	18.900	22.900	25.100
Førtidspensionister	600	600	800	1.100	1.100
Efterlønsmodtagere	100	100	200	200	100
Andre 18-64-årige	5.300	4.700	6.300	7.600	9.800
Over 64-årige	1.400	1.800	2.800	3.500	4.400
Børn under 18 år	7.700	6.600	7.500	10.200	14.200
Personer efter herkomst					
- Dansk herkomst	35.900	35.900	41.900	50.900	54.800
- Udenlandsk herkomst	5.500	7.900	12.100	17.000	25.000
Personer efter familieforhold					
Enlige uden børn	23.200	27.400	34.400	41.600	47.200
Enlige med børn	1.600	1.900	2.500	3.700	5.600
Par uden børn	3.600	3.900	5.000	6.900	7.000
Par med børn	13.100	10.600	12.100	15.800	20.100

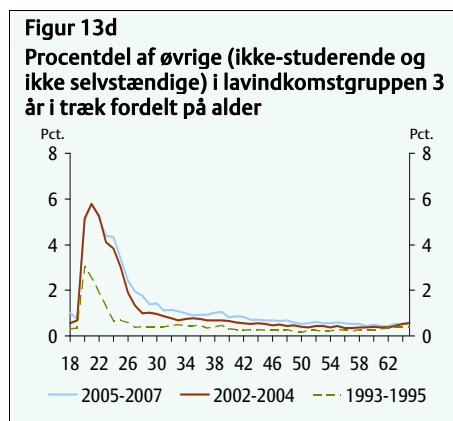
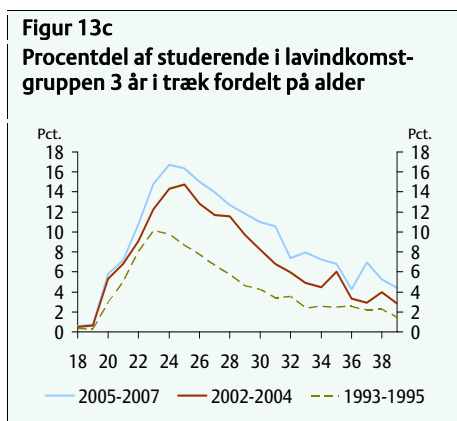
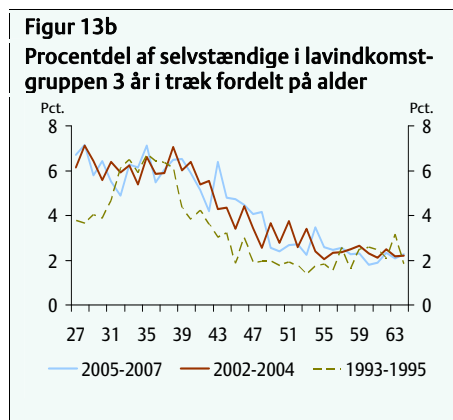
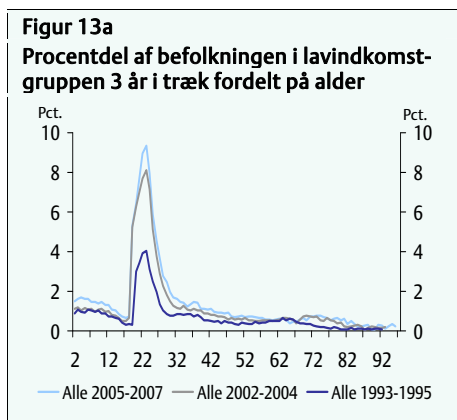
Anm.: Personer er grupperet efter (egen) arbejdsmarkedstilknytning mv. i sidste år i perioden. Aldersafgrænsningen (64 år) er 66 år i de 4 første 3-årsperioder.

Omkring en tredjedel af gruppen, godt 25.000 personer, er studerende. Andelen af studerende har været nogenlunde konstant over perioden. Antallet af fuldt ledige mfl. i gruppen udgjorde i 3-årsperioden 2005-2007 11.200 personer mod ca. 3.000 i perioden i midten af 1990'erne. Antallet af børn under 18 år i gruppen er steget fra et niveau omkring 7.500 personer i 1990'erne til 14.200 personer i perioden 2005-2007. Andelen af børn i gruppen med længerevarende lav indkomst udgør 14.200 personer, ca. 1,4 pct. af referencegruppen. Det afspejler bl.a. at der er flere selvstændige med børn i lavindkomstgruppen. Børn er underrepræsenteret i gruppen med relativt lav indkomst tre år i træk

Omkring 25.000 af personerne i gruppen er af udenlandsk herkomst, mens omkring 55.000 personer er af dansk herkomst. Personer af udenlandsk herkomst er således overrepræsenteret i gruppen, idet ca. 6,4 pct. af personerne med udenlandsk herkomst har været i lavindkomstgruppen i tre år i træk mod ca. 1,2 pct. for personer af dansk herkomst. Andelen har været stigende for begge herkomstgrupper over perioden.

Det er i meget stort omfang personer i midten af 20'erne, der har længerevarende lav indkomst, jf. figur 13a. Således er omkring 8-9 pct. af de 22-25-årige i denne gruppe og 5-6 pct. af personer i de omkringliggende årgange, mens andelen for mange af de

andre årgange er under 1 pct. Det gælder fx for alle årgange fra og med de 44-årige. Det grundlæggende mønster for aldersmæssige variationer har været uændret over perioden. Stigningen i antallet af unge i gruppen afspejler bl.a., at relativt flere unge tager en videregående uddannelse.

Kilde: Lovmodelberegninger på basis af stikprover på 33,3 pct. af befolkningen.

En anden gruppe med overvægt af personer i gruppen med længerevarende lav indkomst er selvstændige, jf. figur 13b. Andelen af selvstændige i gruppen udgør opdelt på årgange gennemgående på 3-6 pct., lidt højere frem til 40-årsalderen og lidt lavere derefter. Sidstnævnte resultat kan skyldes, at selvstændige i etableringsfasen (der nok typisk sker før 40-årsalderen) ofte vil opleve et antal år med relativt lav indkomst.

For personer i andre grupper end studerende og selvstændige (og børn) er der samlet set under 1 pct. i gruppen med længerevarende lav indkomst, men med væsentlig højere andele for personer først i 20'erne (mellem 4 og 6 pct. for personer mellem 20 og 24 år), jf. figur 13d. Nogle af personerne i disse grupper er gift eller samlevende

med selvstændige, og hvis den selvstændige har lav indkomst, vil det kunne trække ægtefællen eller samleveren med ned i lavindkomstgruppen.

Som nævnt er antallet af børn i den langvarige lavindkomstgruppe ca. 14.000 personer (perioden 2005-2007), svarende til ca. 1,4 pct. af samtlige børn, for hvem der er indkomstoplysninger for alle 3 år. Omkring 6.000 af disse (knap halvdelen) har forældre, hvoraf en eller begge er selvstændige, jf. tabel 15. Tilsvarende er der omkring 3.000 børn i gruppen, hvor én eller begge forældre er i gruppen fuldt ledige mv. (og ingen er i beskæftigelse eller er selvstændige), mens omkring 1.000 af børnene har forældre, der er uddannelsessøgende. Det gælder således kun i mindre grad, at børn i den langvarige lavindkomstgruppe er børn af forældre, der er uden for arbejdsmarkedet.

Tabel 15					
Antal personer i lavindkomstgruppen i 3 år i træk efter arbejdsmarkedstilknøytning					
	2002-2004		2005-2007		
	Arbejdsmarkedstilknøytning (Personlig)	Arbejdsmarkedstilhørsforhold (Familien)	Arbejdsmarkedstilhørsforhold (personlig)	Arbejdsmarkedstilhørsforhold (Familien)	(hvoraf børn)
Personer i alt	67.900	67.900	79.900	79.900	14.200
Arbejdsmarkedstilhørsforhold					
Fuldt beskæftigede	1.200	1.400	1.200	1.800	800
Selvstændige mv.	7.100	16.000	6.500	15.400	6.100
Deltidsbeskæftigede	1.800	2.000	2.700	3.200	500
Delårsbeskæftigede	2.700	3.000	3.600	5.200	1.300
Fuldt ledige mfl..	9.600	11.100	11.200	14.500	3.200
Uddannelsessøgende	22.900	23.100	25.100	25.400	1.000
Førtidspensionister	1.100	1.200	1.100	1.200	200
Efterlønsmodtagere	200	300	100	200	<50
Andre 18-64-årige	7.600	6.000	9.800	8.300	900
Over 64-årige	3.500	3.800	4.400	4.700	<50
Børn under 18 år	10.200	.	14.200	.	.

Anm. Personer er grupperet efter personens egen arbejdsmarkedstilknøytning (søjle 2 og 4) og efter familiens arbejdsmarkedstilknøytning mv. (søjle 3, 5 og 6), i begge tilfælde efter forholdene i sidste år i 3-årsperioden, jf. tabel 10. Aldersafgrænsningen (64 år) er 66 år for perioden 2002-2004.

Bilag 1. Opgørelsesmetoder

De disponible indkomster er opgjort på familieniveau og derefter fordelt ligeligt på alle medlemmer af familien. Indkomsterhvervsesenheden er altså familien, mens analyseenheden er personer. Familiens faktiske indkomst korrigeres, så der tages højde for forskelle i familiens størrelse. Hertil anvendes et såkaldt ækvivalensmål givet ved $(\text{antal voksne} + \text{antal børn})^{0,6}$. Ækvivalensmålet indebærer dels en antagelse om stordriftsfordele inden for familien, dels en antagelse om, at forekomsten af børn reducerer forbrugsmulighederne for familiens voksne medlemmer.

De ækvivalerede indkomster for gruppen af børn under 18 år afspejler derfor forældrenes indkomster. Det samme er typisk tilfældet for de hjemmeboende børn over 18 år, som indgår i de ældre aldersgrupper.

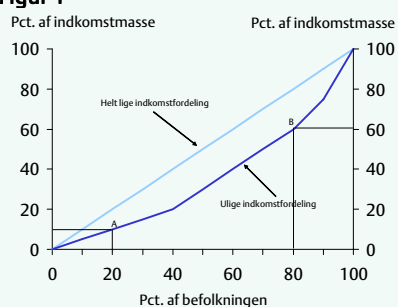
Udgangspunktet for opgørelsen af den disponible indkomst er slutligningsregistret og indkomststatistikregistret fra Danmarks Statistik. Herfra kan hentes detaljerede individoplysninger om alle typer af skattepligtige indkomster og de tilhørende skatter, herunder også ejendomsværdiskat. Den herved opgjorte indkomst suppleres med oplysninger om hovedparten af de ikke skattepligtige overførsler som for eksempel boligstøtte, børnefamilieydelse, børnetilskud (herunder børnebidrag), pensionsydelse (herunder også det særlige kommunetillæg til pensionister) og skattefri kontanthjælpsydelse. Endelig tillægges indkomsten for boligejere et beregnet imputeret afkast af ejerbolig på 4 pct. af ejendomsværdien.

I indkomsten fradrages udover indkomstskatter og arbejdsmarkedsbidrag også indbetalinger til pensionsordninger, herunder SP og ATP. Betaling af punktafgifter, herunder moms, indgår ikke, da det ville kræve kendskab til den enkeltes forbrug eller opsparing. En omlægning af beskatningen fra indkomstskat til øgede afgifter vil således umiddelbart resultere i øget disponibel indkomst (selvom forbrugsværdien af indkomsten måske er den samme).

Indkomsten er opgjort før udgift til bolig og daginstitution. Tilskud til nedsat daginstitutionsbetaling er ikke regnet som en overførselsindkomst. Personlige tillæg, herunder varmemhjælp, indgår heller ikke i indkomsten, fordi dækningen i data ikke er tilstrækkelig god.

Boks 2**Gini-koefficienten**

Hvis indkomstfordelingen var helt lige, ville enhver person i befolkningen have den samme andel af de samlede indkomster. Denne situation svarer til den diagonale blå linje i figur 1, hvor den lige indkomstfordeling er illustreret ved, at de første 20 pct. af befolkningen har 20 pct. af indkomsterne.

Figur 1

Den røde kurve angiver derimod en indkomstfordeling, der ikke er fuldstændig lige. Dette kan ses ved, at de første 20 pct. af befolkningen ikke har 20 pct. af indkomsterne, men derimod kun 10 pct., jf. punkt A i figuren. Samtidig har de sidste 20 pct. af befolkningen ikke blot 20 pct. af indkomsterne, men næsten 40 pct., jf. punkt B i figuren. Denne kurve kaldes Lorenz-kurven. Gini-koefficienten kan beregnes som arealet mellem Lorenz-kurven og den diagonale linje divideret med arealet af hele trekanten under den diagonale linje.

Hvis Gini-koefficienten er 0,25, og den gennemsnitlige indkomst for alle personer i befolkningen er 100.000 kr., vil indkomstforskellen mellem to tilfældigt udvalgte personer kunne forventes at være $2 \cdot 0,25$ eller 50 pct. af den gennemsnitlige indkomst, dvs. 50.000 kr.

Gini-koefficienten beregnes efter følgende formel:

$$G = \frac{2}{n\mu} \sum_{j=1}^n \frac{j}{n} \text{disp}_j - \frac{n+1}{n}$$

Hvor μ er gennemsnitsindkomsten, n er antallet af personer og disp_j er indkomsten for den j 'te person i rækken af personer ordnet efter stigende indkomst.

Gini-koefficienten kan teknisk set beregnes, selvom nogle af personerne har negative indkomster, men fortolkningen er problematisk. Indgår personer med negative indkomster i beregningen af indkomstspredningen bør man i stedet for Gini-koefficienten benytte den normaliserede Gini-koefficient. Denne kan beregnes efter følgende formel:

$$G^* = G / (1 + \frac{2}{n\mu} \sum_{j=1}^k \frac{j}{n} \text{disp}_j)$$

Hvor k er defineret ved at summen af de k første personers indkomster er 0. Personerne skal stadig være ordnet efter stigende indkomst.

Som fordelingsmål for den ækvivalerede disponible indkomst er forskellen mellem Gini-koefficienten og den normaliserede Gini-koefficient meget lille, dvs. i størrelsesorden 0,01 pct.-enheder.